

Zwembad De Berkel

Gemeenschappelijk bezit of particulier gewin?

Een onderzoek onder de gebruikers van zwembad "De Berkel"

Horst aan de Maas

(©) mei 2012, SP Horst aan de Maas

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Inleiding	4
Resultaten onderzoek	7
- Tarieven	7
- Service	8
- Voor of tegen privatisering	10
Conclusies	11
Afsluiting	12
Bijlagen	13
- Bijlage 1: de enquête	13
- Bijlage 2: Eerder onderzoek naar privatisering in Horst aan de Maas	15
- Bijlage 3: Onderzoek gerealiseerde privatisering accommodaties Helmond	16
- Bijlage 4: "Moet de Berkel inspelen op de veranderende markt?"	19

Voorwoord

Tijdens de behandeling van de begroting van de gemeente Horst aan de Maas voor 2012 in de gemeenteraad stelde de CDA-fractie dat onderzocht zou moeten worden of 'locaties' zoals sportaccommodaties en gemeenschapshuizen niet beter geprivatiseerd kunnen worden. Het college van B&W is vervolgens gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van privatisering van deze locaties.

Het CDA plaatste haar verzoek om nader onderzoek in het kader van haar opvatting dat 'de gemeente moet doen waar ze beter in is dan anderen'. Gezocht zou moeten worden naar mogelijkheden naar samenwerking met anderen, uiteindelijk ten voordele van de burgers. Een gedachtegang waar 'an sich' niets mis mee is. Maar in zijn algemeenheid is de vraag of privatisering van gemeenschapsvoorzieningen voordelig is voor burgers niet alleen te beantwoorden door te kijken naar kosten en baten voor de gemeente. Indien gemeenschapsvoorzieningen geprivatiseerd worden, drukken deze niet meer op de begroting van de gemeente en is daarmee feitelijk een bezuiniging gerealiseerd. Maar burgers moeten in alle gevallen wel (blijven) betalen voor het gebruik dat ze willen maken van de gemeenschapsvoorziening. Een aantal factoren speelt vervolgens een rol bij het bepalen van de prijs die burgers moeten betalen. Twee factoren springen daarbij naar voren: het feit dat een particuliere/commerciële partij winst wil/moet maken en het ontbreken van het solidariteitsprincipe. Wat dat laatste betreft: indien de kosten van de gemeenschapsvoorziening gedragen worden door de gemeente betekent dit, dat mensen die geen gebruik maken van het zwembad die voorziening feitelijk mee betalen en daarmee mee betalen aan het gebruik van die voorziening door anderen. Per gebruiker moet dus meer entree gevraagd worden of er zou een manier gevonden moeten worden om op de kosten (onderhoud, veiligheidsvoorzieningen, beloning medewerkers, enzovoorts) te beknibben. Dat houdt op de lange termijn risico's in en/of betekent een verlaging van het serviceniveau. In het geval dat gekozen wordt voor verhoging van de entreprijs – en dat zou de SP betreuren – dan is de gemeenschapsvoorziening alleen nog maar toegankelijk voor mensen met een goed gevulde beurs. Dit overziende geeft een onderzoek naar de mogelijkheden van privatisering een extra politieke lading.

Om haar taak als vertegenwoordiger in de gemeenteraad goed te kunnen vervullen vindt de SP het belangrijk om – afhankelijk van het onderwerp en bij vérstrekkende kwesties - de mening te vragen van de direct betrokkenen of – meer algemeen – de burgers van Horst aan de Maas. De SP vindt het privatiseren van gemeenschapsvoorzieningen zo'n 'vérstrekkende kwestie'. Reden om nader onderzoek te doen.

Het onderzoek van de SP – waarover in dit rapport verslag wordt gedaan – richt zich met name op Zwembad "De Berkel". Naar de mening van de SP zijn de bevindingen te gebruiken ter beoordeling van het streven van CDA en College van B&W naar privatisering van (andere) gemeenschapsvoorzieningen.

Horst, 20 mei 2012

Inleiding

Het huidige zwembad in Horst bestaat nu zo'n 40 jaar. In 1971 ging het overdekte zwembad open. Eind jaren tachtig kon het bad middels een ingrijpende verbouwing uitgroeien tot een prachtig zwembad. Omdat dit vernieuwde zwembad een diepte van 2 meter had, kreeg zwemsportvereniging HZPC meer armslag en kon de vereniging haar activiteiten uitbreiden. Het zwembad zelf organiseerde diverse activiteiten, uiteenlopend van "Meer bewegen voor ouderen" tot baby-/peuterzwemmen, van aqua-varia tot Hydro Riding, van zwemles voor volwassenen en kinderen en op medische indicatie tot vrij (recreatief) zwemmen. In 2009 nog werd zwembad de Berkel voor ongeveer 300.000 euro opgeknapt. Toen wilde de gemeente Horst aan de Maas overigens "binnen afzienbare tijd" beginnen met een grote restauratie van zwembad de Berkel in Horst. De restauratie, die op basis van een eerste raming ongeveer vier miljoen euro zou gaan kosten, zou nodig zijn omdat het gebouw en het zwembad gedateerd zijn. Bij de nieuwe grootschalige onderhoudsbeurt zou de functionaliteit en de dienstverlening van het zwembad verbeterd en gemoderniseerd moeten worden.

Vele Horstenaren hebben in dit bad leren zwemmen, in eerste instantie via de school, later – toen een meerderheid van de gemeenteraad het schoolzwemmen had afgeschaft (in 2003) – via HZPC of particuliere initiatieven. Het zwembad is samen met de sporthal een belangrijke voorziening voor de gemeenschap, net als vele andere voorzieningen, die met belastinggeld in stand worden gehouden.

HORST

'Zwembaden privatiseren'

door onze verslaggever

HORST – Als het aan het CDA in Horst aan de Maas ligt, worden overdekt zwembad De Berkel en buitenbad Kasteelse Bossen, beide in Horst, geprivatiseerd. De partij riep het college van B&W vorige week op de mogelijkheid daartoe te onderzoeken.

Het CDA en het College van B&W willen bekijken of privatisering van deze gemeenschapsvoorziening mogelijk is. Reden om eens na te gaan hoe de gebruikers van het zwembad denken over het zwembad in het algemeen en privatisering in het bijzonder.

Met behulp van een enquête vroeg de SP aan de mensen over de activiteit waar ze – binnen het zwembad – aan meedoen, wat ze vinden van de prijzen/tarieven van deze activiteiten en de service die geboden wordt en of de mensen verwachten dat de prijzen/tarieven en de kwaliteit van de service zullen veranderen als het zwembad geprivatiseerd wordt.

Aanvankelijk was het de bedoeling om de enquête te houden in de week 10 (5-3 t/m 11-3). In het weekend vooraf is geprobeerd om contact te krijgen met de bedrijfsleiding om te vragen of het mogelijk was de enquête binnen af te nemen. Pas maandagmorgen – toen de vrijwilligers van de SP al gestart waren met het enquêteren – kwam het contact met de bedrijfsleiding tot stand. Te laat. Inmiddels had de bedrijfsleidster de vrijwilligers al weggestuurd. In het telefonisch contact gaf ze aan dat ze het verzoek van de SP om binnen te mogen enquêteren voor zou leggen aan haar baas. Uiteindelijk werd het verzoek via de gemeentesecretaris voorgelegd aan het College van B&W. Het besluit van B&W kwam als een verrassing. Waar de SP al vaker enquêtes heeft afgenomen, ook bij bedrijven (zoals onlangs nog bij Interchalet) en daar eigenlijk nog nooit problemen in tegen was gekomen, wees B&W het verzoek om binnen te enquêteren af. Vooral de motivatie verbaasde. Telefonisch liet de gemeentesecretaris namens B&W weten dat zij het niet juist vindt dat de SP onderzoek doet, terwijl het college ook onderzoek laat verrichten naar de mogelijkheid van privatisering van gemeenschapsvoorzieningen.

Te meer omdat de SP onderdeel uit maakt van het gemeentebestuur. Daarnaast acht B&W het – aldus de gemeentesecretaris – niet “collegiaal” van de SP ten opzichte van het CDA dat in het enquête-formulier verwezen wordt naar het CDA-initiatief om te bekijken of gemeenschapsvoorzieningen geprivatiseerd kunnen worden.

De SP heeft zich beraden op de argumenten en besloten het onderzoek door te zetten. Het

College van B&W voert besluiten uit van een meerderheid van de gemeenteraad. Maar elke fractie binnen die gemeenteraad heeft – als vertegenwoordiger van de burgers in Horst aan de Maas – de democratische plicht zelf onderzoek te doen naar wat de burgers vinden van bepaalde zaken. Om daarmee in hun eigen standpuntbepaling rekening mee te houden. Wat betreft het noemen van het CDA in de enquête is van belang op te merken dat het onderzoek niet uit de lucht is komen vallen, maar rechtstreeks verband houdt met het voorstel van het CDA. Het is – als je een onderzoek begint – logisch om de te enquêteren mensen de aanleiding voor het onderzoek duidelijk te maken.

Het onderzoek van de SP heeft uiteindelijk plaats gevonden in de week van 16 april tot 21 april. Op maandag werd geënquêteerd van 9.30 tot 12.30 uur, dinsdag van 9.45 tot 12.00 uur, woensdag van 9.00 tot 13.00 uur, vrijdag rond 12.00 uur en rond 18.30 uur en zaterdag van 14.00 tot 14.30 uur. De enquêteurs namen de enquêtes af op de stoep voor de deur van het zwembad. Alleen op zaterdag zijn de enquêteurs boven aan de trap vóór de deur van het zwembad gaan staan, omdat het regende en de enquêtes en de geënquêteerde mensen nat werden. Voor de bedrijfsleidster van het zwembad was dat reden om de enquêteurs weg te sturen. Bezoekers van het zwembad zouden – aldus de bedrijfsleidster – de indruk kunnen krijgen dat de medewerkers van het zwembad het eens zouden zijn met het onderzoek van de SP óf de indruk kunnen krijgen dat het om een gemeentelijk onderzoek zou gaan. Overigens waren de medewerkers van het zwembad uitermate vriendelijk tegen de enquêteurs en danken wij hen voor de koffie die zij “tussen de bedrijven door” aan de enquêteurs gaven.

Bij het enquêteren op de zaterdag viel op dat er veel bezoekers (ook buitenlandse) van buiten Horst aan de Maas kwamen. Deze bezoekers, die ook aangaven slechts incidenteel het zwembad te bezoeken, zijn niet geënquêteerd.

Uiteindelijk zijn er in de enquêtere week 70 bezoekers van het zwembad geënquêteerd. Kijkend naar de verschillende activiteiten die het zwembad aanbiedt, nemen de geënquêteerden deel aan de volgende activiteiten:

Tabel 1: Aan welke activiteit nemen de geënquêteerden deel?

Activiteiten¹	Aantal deelnemers
Vrij zwemmen	32
Trimzwemmen	19
Baby/peuterzwemmen	14
Meer bewegen voor ouderen	11
Aqua-joggen	6
Zwemles voor volwassenen en kinderen	4
Aqua-varia	1
Zwemmen met medische indicatie	1
Les geven G-zwemmen ²	1
Aanwezig bij "afzwemmen" kind (diploma) ³	5
Totaal	94

---

¹ Sommige deelnemers doen aan meer activiteiten mee.

² Geen specifieke activiteit, maar als "anders" door geënquêteerde ingevuld.

³ Geen specifieke activiteit, maar als "anders" door geënquêteerde ingevuld.

Resultaten onderzoek

In het onderzoek (zie bijlage) is gevraagd naar de mening van de bezoekers over de entreprijs en de service die het zwembad biedt en hun verwachtingen over wat een eventuele privatisering zou kunnen betekenen voor die entreprijs en de service. Tenslotte is hen gevraagd of zij vóór of tegen privatisering van het zwembad zijn. De antwoorden leverden – per onderwerp – de volgende resultaten op:

Tarieven:

Tabel 2: Mening over de hoogte van de entreprijzen/tarieven

Mening	aantal	%
Entreprijs is te hoog	18	25
Entreprijs is precies goed	45	65
Entreprijs is te laag	2	3
Geen mening/weet niet ⁴	5	7
Totaal	70	100

Hoewel 65% van de bezoekers van het zwembad vinden dat de entreprijs die ze hebben moeten betalen voor de activiteit waar ze aan mee doen, precies goed is, zijn er onder deze bezoekers toch wel sommigen die aangeven dat zij “maar” 30 tot 45 minuten baantjes kunnen trekken en denken dat om die reden het tarief lager zou kunnen/moeten. Anderen geven aan dat zij het eens zijn met de hoogte van het huidige tarief, maar geven uitdrukkelijk aan dat het niet hoger moet worden. Een deelnemer aan de enquête merkt op dat het zwembad in Horst een redelijk tarief heeft, vergeleken met andere zwembaden. En een deelnemer aan de enquête – die de entree “precies goed” vond - was wel van mening dat bij het baby/peuterzwemmen het logischer zou zijn, als de kinderen geteld worden om het tarief vast te stellen, in plaats van de ouder(s). Een kwart van de bezoekers vindt de prijs te hoog en 5 bezoekers (7,2%) kennen de entreprijs niet.

Tabel 3: Mening over de hoogte van het tarief van een 10-badenkaart

Mening	aantal	%
Tarief te hoog	14	20
Tarief precies goed	42	60
Tarief te laag	0	0
Geen mening/weet niet	14	20
Totaal	70	100

Ook wat betreft de 10-baden-kaart is het merendeel van de bezoekers tevreden over de entreprijs. Twintig procent vindt het tarief van de 10-baden-kaart te hoog. En tenslotte is het percentage bezoekers dat het tarief van de 10-badenkaart niet kent met 20% redelijk hoog. Kennelijk kopen de meeste gebruikers van het zwembad steeds een nieuw entree bewijs, als ze gaan zwemmen. Dat percentage van bezoekers die het tarief van de 25-baden-kaart niet kennen is overigens nog veel hoger. Bijna een derde deel heeft daar geen mening over of weet het niet.

---

⁴ Betrof met name mensen die kwamen kijken naar het “afzwemmen” (diploma) van hun (klein)kind.

Het percentage bezoekers dat het tarief van de 25-baden-kaart wel kent, vindt dat die prijs precies goed is en toch nog zeventien procent is van mening dat de prijs van de 25-baden-kaart te hoog is.

Tabel 4: Mening over de hoogte van het tarief voor de 25-baden-kaart

Mening	Aantal	%
Tarief te hoog	12	17
Tarief precies goed	36	51
Tarief te laag	0	0
Geen mening/weet niet	22	32
Totaal	70	100

Tabel 5: Verwachting ten aanzien van tarieven na privatisering

Verwachting	Aantal	%
Tarief hoger	44	63
Tarief hetzelfde	4	6
Tarief lager	2	3
Geen mening/weet niet	20	28
Totaal	70	100

Op de vraag of mensen denken dat deze tarieven zullen veranderen als het zwembad verkocht wordt aan een commerciële ondernemer, c.q. geprivatiseerd wordt, dan blijkt dat 66%, tweederde deel, verwacht dat dat het geval zal zijn. Het grootste deel, 63% verwacht dat het tarief hoger zal worden en 3% denkt dat het tarief lager zal worden, indien het zwembad geprivatiseerd wordt. Zes procent van de deelnemers aan deze enquête denkt dat de prijs gelijk zal blijven.

Service:

Tabel 6: mening over service⁵

Mening	Aantal	%
Goed	57	79
Slecht	7	10
Geen mening	8	11
Totaal	72	100

Het grootste deel van de bezoekers van het zwembad is van mening dat de service van het zwembad goed is. Dat geldt voor bijna 80%. Op de vraag om aan te geven op basis waarvan ze zulk een positief beeld hebben van de geboden service, werden verschillende aspecten genoemd. Met betrekking tot de medewerkers van het zwembad werd opgemerkt dat er goed opgelet wordt (4x), de mensen heel vriendelijk zijn (4x) en hulp bieden (2x), bijvoorbeeld aan gehandicapten, er altijd wel iemand aanwezig is/voldoende toezicht is (2x), als je iets vraagt krijg je goede informatie en je kunt altijd op iemand terugvallen. Met betrekking tot de aangeboden activiteiten werd opgemerkt, dat men tevreden is over de activiteit, waaraan men deelneemt, het trimzwemmen sportief en gezellig is (2x), er veel zwemlessen geboden worden en er goed les gegeven wordt (3x), dat er in de lessen goed wordt ingespeeld op de ontwikkeling van de kinderen en dat er veel tijden vrij zwemmen is.

⁵ Sommige deelnemers aan de enquête hebben hier een genuanceerd antwoord gegeven (zij noemden zowel "goede" als "slechte" aspecten).

Kijkend naar de accommodatie wordt positief gereageerd op de aanwezigheid van kluisjes en dat het zwembad verzorgd en over het algemeen goed schoon is.

Tien procent van de enquêtedeelnemers vindt de service slecht. Deze mensen geven aan dat de medewerkers wel “goed” zijn, maar (te) streng. Ook betreurde een deelnemer aan de enquête het, dat er niemand achter de kassa zit (bij binnenkomst). Met betrekking tot de aangeboden activiteiten merkte een gebruiker op, dat hij/zij op een gegeven moment hydro-riding had gemist en die niet mocht inhalen en een ander stelde dat een les maar 35 minuten duurde, in plaats van 45 minuten. De meeste (negatieve) opmerkingen betroffen de accommodatie. Men betreurde het dat tijdens het vrij zwemmen de koffiehoeke niet geopend is, dat er bij de spiegels geen kapstokken zijn en dat er onvoldoende bankjes zijn, dat er meer mogelijkheden zouden moeten zijn om de haren te drogen en dat er kledinghaakjes in de hal zouden moeten komen (2x). Ook werden opmerkingen gemaakt over slecht poetsen, dat de kleedruimte vies is en dat de elektra niet in orde zou zijn. Een deelnemer aan de enquête stelde dat het zwembad aan groot onderhoud toe zou zijn. Tenslotte werd door een persoon opgemerkt dat “het zwembad” een logge en bureaucratische instantie is.

Tabel 7: Verwachting ten aanzien van service na privatisering

Verwachting	Aantal	%
Beter	7	10
Slechter	15	21
Hetzelfde	3	4
Geen mening/weet niet	45	65
Totaal	70	100

Gevraagd naar de kwaliteit van de service indien het zwembad geprivatiseerd zou worden, verwacht 21% van de mensen dat de service slechter wordt. Daarbij gaan ze er van uit dat er minder toezicht zal zijn, dat het minder schoon zal zijn, dat er minder aandacht en hulp geboden gaat worden en dat het dan duurder en commerciëler wordt, omdat het geld op moet brengen (3x). Twee deelnemers aan de enquête stelden meer in het algemeen dat zij negatieve ervaringen hadden met betrekking tot (de gevolgen van) privatisering en een deelnemer verwees daarbij naar de privatiseringen in de gezondheidszorg, het spoor en de bewaking. Daar waar de grote meerderheid van de geënquêteerden wel duidelijke verwachtingen heeft met betrekking tot het tarief dat men moet betalen om gebruik te kunnen maken van het zwembad (63% verwacht dat dat tarief zal stijgen), blijkt het moeilijk om een verwachting uit te spreken over het serviceniveau. 65% van de deelnemers aan de enquête antwoordt op de vraag naar hun verwachtingen ten aanzien van de service dan ook dat ze daar geen mening over hebben.

De mensen (10%) die positieve verwachtingen hebben met betrekking tot privatisering, gaan er van uit dat het zwembad dan beter onderhouden zal gaan worden. De positieve verwachting ten aanzien van de service is vooral gebaseerd op de gedachte dat er dan “tenminste verdiend moet worden”. Toch sprak ook deze groep deelnemers aan de enquête de wens uit, dat de service bij een eventuele privatisering zeker op het zelfde niveau moet blijven (2x) en hopelijk tegen hetzelfde tarief.

Voor of tegen privatisering

Tabel 8: Voor of tegen privatisering

Mening	Aantal	%
Voor	1	1,4
Tegen	39	55,7
Geen mening	30	42,9
Totaal	70	100

Op de vraag of men vóór of tegen privatisering van het zwembad is, antwoordt een duidelijke meerderheid (meer dan de helft) daar op tegen te zijn. Een toch ook groot deel van de geënquêteerden (bijna 43%) is niet voor of tegen, maar heeft daarover geen mening. Twee mensen uit deze groep vonden de vraag zelf van minder belang. Wel of niet privatiseren interesseerde hen niet, “als we maar kunnen zwemmen”. Slechts één persoon gaf op de vraag wat hij van een eventuele privatisering van het zwembad vindt het antwoord dat hij vóór is.

Door de mensen die tegen privatiseren zijn, wordt aangegeven dat de situatie hetzelfde moet blijven als hij nu is (2x), dat het een “gemeenschapszwembad” moet blijven (3x) en dat het zwembad voor iedereen toegankelijk moet blijven (2x). De meeste deelnemers aan de enquête zijn tegen privatisering, omdat zij een verslechtering van de situatie verwachten. De tarieven worden hoger (7x), het aantal aangeboden activiteiten zal minder worden, de regels die gaan gelden, worden slechter of meer algemeen “het zal er niet beter op worden”. Een deelnemer aan de enquête meldde nog nooit ergens gezien te hebben dat privatisering tot verbetering leidt en een andere deelnemer meent dat de commerciële belangen groter worden dan de belangen van de (huidige) gebruikers. Een geënquêteerde vraagt zich af wie een en ander straks zal betalen, als er geprivatiseerd gaat worden.

Conclusies

Uit de onderzoeksgegevens kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. De meerderheid van de bezoekers vindt de huidige entreprijs voor het zwembad “precies goed”. Een verhoging van die prijs is niet wenselijk, gezien het feit dat toch nog een kwart van de geënquêteerden de huidige prijs te hoog vindt.
2. De huidige bezoekers van het zwembad verwachten dat de entreprijzen zullen stijgen na een eventuele privatisering van het zwembad.
3. Meer dan driekwart van de geënquêteerde bezoekers is positief over de service die momenteel geboden wordt door (de medewerkers van) Zwembad de Berkel.
4. Waar mensen duidelijk zijn aangaande hun verwachtingen met betrekking tot (een verhoging van) de entreprijs, geeft een meerderheid aan, niet te weten of de service als gevolg van een eventuele privatisering beter of slechter wordt.
5. Meer dan de helft van de geënquêteerde bezoekers van Zwembad de Berkel spreekt zich uit tegen privatisering. Een kleine 2% is vóór.
6. Argumenten tegen privatisering, die naar voren worden gebracht zijn:
  - o Het zwembad is van de gemeenschap en moet dat ook blijven;
  - o Privatisering zal leiden tot een verslechtering van de situatie: tarieven worden hoger en het aanbod aan activiteiten wordt minder;
  - o Commerciële belangen worden belangrijker dan de belangen van de gebruiker;

Uit eerder onderzoek naar effecten van privatisering (zie bijlage 3) kunnen ook enkele conclusies getrokken worden:

1. Veel “privatiseringen” van gemeenschapsaccommodaties in het verleden hebben plaats gevonden met “kostenbesparing” als belangrijkste argument. Een ander argument betrof “het leggen van de verantwoordelijkheid bij de burgers”. Tenslotte wordt door te privatiseren een efficiënter en effectiever beheer verwacht.
2. In de praktijk blijkt dat de gemeente uiteindelijk vaak als gevolg van exploitatietekorten toch bij moet springen om de accommodatie overeind te houden (ook in die gevallen waar de accommodatie overgedragen werd aan verenigingen/gebruikers, die geconfronteerd werden met onverantwoord stijgende lasten en teruglopende contributie-inkomsten en/of waar na verloop van tijd problemen ontstonden bij het onderhoud of noodzakelijke uitbreiding).
3. De onderhoudsstaat van de geprivatiseerde gebouwen is een continu punt van zorg (in gevallen waar de accommodatie is overgedragen aan verenigingen/gebruikers wordt een groot beroep gedaan op vrijwilligers, om de kosten te drukken. Bij een afnemend aantal vrijwilligers, onder andere als gevolg van de vergrijzing, individualisering en consumentisme, toenemende eisen als gevolg van wetgeving en/of ontbrekende deskundigheid ontstaan problemen, vooral bij groot onderhoud) en zetten in specifieke situaties het voortbestaan van verenigingen op het spel.
4. Met betrekking tot geprivatiseerde zwembaden wordt geconcludeerd dat er in Nederland vrijwel geen publieke zwemvoorziening is die zonder gemeentelijke bijdrage kan bestaan, laat staan winstgevend is.

Slotconclusie: de meerderheid van de huidige zwembadbezoekers is tegen privatisering en vanuit financieel oogpunt lijken er nauwelijks voordelen te behalen met privatisering.

Afsluiting

Al vaker is in Horst onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om het zwembad te privatiseren en steeds weer heeft dat tot de conclusie geleid dat privatisering niet opportuun was. In Nederland zijn inmiddels heel wat zwembaden geprivatiseerd, evenals andere diensten en voorzieningen, die eerder gezien werden als bezit van de gemeenschap. Inmiddels is daardoor ook steeds duidelijker geworden dat veel van die privatiseringen de gebruikers van die diensten en voorzieningen niet veel goeds hebben gebracht. De service daalde en de prijzen stegen. Mensen is dat niet ontgaan.

De weerzin tegen privatisering is in de loop van de tijd steeds meer toegenomen. Maar voor de “diehards” onder de neoliberale bestuurders, waar wethouder Litjens (CDA) er één van is, zoals moge blijken uit zijn column (zie bijlage 4), blijft privatiseren een stokpaardje. Ze kunnen daarmee de kosten voor “het bedrijf” gemeente (zoals zij de gemeente zien) drukken. Voor de gebruikers van de diensten en voorzieningen leidt dat slechts tot een verschuiving van de ontvanger van de gelden, zij schieten er per saldo weinig mee op. Sterker nog, zij gaan er op achter uit. Het huishoudboekje raakt uit balans. En ondertussen maken de bestuurders mooie sier met een sluitende begroting, het gemeentelijk huishoudboekje.

De SP heeft met dit rapport een middel in handen om duidelijk te maken dat de gebruikers van het zwembad tegen privatiseren zijn. Het gemeentebestuur – lees CDA, Essentie (VVD) en PvdA/PK - kunnen er wellicht op wijzen, dat de mening van de “niet-gebruikers” niet gevraagd is. Daarmee – zo zou je kunnen redeneren – is het onderzoek niet volledig. Want misschien zeggen de “niet-gebruikers” wel, dat zij geen bezwaar hebben tegen de privatisering, omdat zij dan de lasten voor het zwembad niet hoeven te dragen. Om een aantal redenen gaat deze redenering niet op. Allereerst kan – zoals we in het voorwoord al hebben aangegeven – dit onderzoek beschouwd worden als exemplarisch voor de beoordeling van privatisering van (andere)gemeenschapsvoorzieningen. Mensen die geen gebruik maken van het zwembad, maken waarschijnlijk wel gebruik van een andere voorziening. En zullen ten aanzien van die andere voorziening een vergelijkbaar oordeel vellen. En wat betreft de mensen die van geen enkele voorziening gebruik maken: politiek breed wordt het belang van bewegen (sport) en deelname aan verenigingsactiviteiten (in het kader van de gemeenschapszin) hoog in het vaandel geschreven. Als privatisering leidt tot verhoging van prijzen of vermindering van service, dan zullen deze mensen nog moeilijker over de streep te trekken zijn, om deel te nemen. En daar zou “de politiek” de handtekening niet onder moeten zetten...

Rest om op deze plaats de vrijwilligers die de bezoekers van het zwembad hebben geënquêteerd en de medewerkers van het zwembad die die vrijwilligers van koffie hebben voorzien te bedanken. En we wensen de gemeenteraad veel wijsheid toe bij besluitvorming over eventuele privatiseringsplannen van het college van B&W.

Bijlage 1: De enquête

Onderzoek naar de toekomst van het zwembad

Op dit moment wordt er onderzoek gedaan naar de toekomst van Zwembad De Berkel. Dat gebeurt onder andere naar aanleiding van een verzoek daartoe van het CDA. Die vraagt zich af of het niet beter is om de sportaccommodaties en gemeenschapshuizen te verkopen aan een commerciële ondernemer, om kosten voor de gemeente te besparen. Privatiseren heet dat. Een van de te privatiseren accommodaties is het zwembad. De SP vindt het belangrijk om te weten wat u denkt over het zwembad. Vandaar dat we deze enquête houden onder de bezoekers van Zwembad De Berkel.

Wij vragen uw medewerking voor dit onderzoek. Alvast bedankt voor uw aandacht.

Vragen:

1. Eerst willen wij weten aan welke zwemactiviteit u mee doet.
Ik doe mee aan (zet een kruisje door het bolletje bij de activiteit waar u aan deelneemt):
  - Meer bewegen voor ouderen
  - Baby-/peuterzwemmen
  - Zwangerschapszwemmen
  - Trimzwemmen
  - Aqua-varia
  - Aqua Zumba
  - Hydro Riding
  - Aqua-joggen
  - Zwemles voor volwassenen en kinderen
  - Zwemmen met medische indicatie
  - Discozwemmen
  - Vrij zwemmen
  - anders:.....

2. Wat vindt u van de tarieven (per bezoek) die het zwembad op dit moment in rekening brengt?
  - Ik ben het eens met het huidige tarief per bezoek.
  - Ik vind het huidige tarief (per bezoek) te hoog.
  - Ik zou best wel wat meer willen betalen voor een bezoek aan het zwembad.

3. Wat vindt u van het tarief van een 10-badenkaart?
  - Precies goed
  - Te hoog
  - Te laag

4. Wat vindt u van het tarief van een 25-badenkaart?
  - Precies goed
  - Te hoog
  - Te laag

5. Denkt u dat deze tarieven zullen veranderen als het zwembad verkocht wordt aan een commerciële ondernemer (dus geprivatiseerd wordt)?

- 0 Ik denk dat de tarieven dan zullen stijgen
- 0 Ik denk dat de tarieven dan zullen dalen
- 0 Ik denk dat de tarieven gelijk zullen blijven
- 0 Ik weet het niet

6. Wat vindt u van de service die het zwembad levert?

- 0 Goed, want .....
- .....
- 0 Slecht, want .....
- .....
- 0 Geen mening

7. Denkt u dat de service beter of slechter wordt, als het zwembad geprivatiseerd wordt?

- 0 beter, want .....
- .....
- 0 slechter, want .....
- .....
- 0 Geen mening

8. Bent u vóór of tegen privatisering?

- 0 Vóór, want .....
- .....
- 0 Tegen, want .....
- .....
- 0 Geen mening

Wij danken u voor uw medewerking,
SP Horst aan de Maas

Bijlage 2: Eerder onderzoek naar privatisering in Horst aan de Maas

Tussen oktober 2004 en maart 2005 voerde ConVisie Advies en Management al een onderzoek uit naar de mogelijkheden van privatisering van accommodaties in Horst aan de Maas. Op haar website staat vermeld wat de onderzoeksopdracht was en welke accommodaties in Horst aan de Maas onderwerp van onderzoek waren.

Titel	Onderzoek beheer gemeentelijke sportaccommodaties
Opdrachtgever	Gemeente Horst aan de Maas
Website	www.horstaandemaas.nl
Periode	Oktober 2004 – maart 2005
Inhoud	Een nota privatisering accommodaties Horst aan de Maas, waarbij het voorstel c.q. onderzoek zich in eerste instantie dient te richten op het beheer van accommodaties in private stichtingen, daarnaast moet ook aandacht worden besteed aan andere vormen (rechtspersonen) van verzelfstandiging, waarbij aandacht wordt besteed aan de voor- en nadelen van een en ander.”
Accommodatie	Zwembad de Berkel (Horst), Sporthal de Berkel (Horst), Cultureel centrum 't Gasthoês (Horst), Gymzaal prinses Marijkestraat (Horst), Gymzalen Meterik, America, Hegelsom en Broekhuizenvorst, MFC 't Haeren (Grubbenvorst), MFC Smetenhof (Lottum), Koetshuis (Broekhuizenvorst)

ConVisie Advies en Management adviseert over het beheer van sportaccommodaties. Zo heeft ConVisie veel ervaring met het verzelfstandigen en privatiseren van het beheer van sportaccommodaties of de gehele gemeentelijke sector sport. ConVisie ondersteunt opdrachtgevers bij het voorbereiden, evalueren en implementeren van de meest geschikte vorm van beheer. Daarnaast begeleidt conVisie het uitbesteden van de exploitatie aan marktpartijen.

Het rapport van dit onderzoek hebben we helaas niet kunnen achterhalen. Maar kennelijk heeft het toen niet geleid tot het besluit om daadwerkelijk over te gaan tot privatisering.

Bijlage 3: Onderzoek gerealiseerde privatisering sportaccommodaties in Helmond

Het is interessant te kijken naar een situatie waar al eerder een privatisering heeft plaats gevonden. Dat was het geval in Helmond. In 2008 heeft de rekenkamercommissie van de gemeente Helmond onderzoek gedaan naar de effecten van privatisering in Helmond. In het rapport wordt geconstateerd dat in de jaren tachtig en negentig onder invloed van bezuinigingen in veel gemeenten kern-takendiscussies zijn gestart, waarbij realisatie en met name onderhoud van sportaccommodaties is overgedragen aan marktpartijen en gebruikers (verenigingen). Het argument “kostenbesparing” speelde daarbij een belangrijke rol, maar ook principiële overwegingen (zoals de verantwoordelijkheid neerleggen bij burgers).

Privatisering – zo stelt de commissie - is lastig eenduidig te definiëren. De term dekt veel verschillende vormen: overdracht van beheer/ onderhoud aan de gebruikers of aan één organisatie voor alle sportaccommodaties. Naast privatiseren valt ook regelmatig de term verzelfstandigen. Grofweg praten we over verzelfstandigen als sprake is van het afzonderen van een gemeentelijk organisatie-onderdeel. Bij privatisering is sprake van taakoverdracht aan een externe partij. De gemeente kan wel een bepaalde mate van zeggenschap afdwingen (bijvoorbeeld over de hoogte van tarieven en openstelling), maar betaalt dan veelal een bijdrage daarvoor aan de betreffende partij. In Helmond werd privatisering vooral ingezet ter beperking van de gemeentelijke uitgaven voor sport, effectiever en efficiënter beheer en onderhoud van sportaccommodaties en meer eigen verantwoordelijkheid bij de sportverenigingen. Vooral met dat laatste toonden de verenigingen in Helmond zich – volgens de commissie – erg blij.

De commissie onderzocht de effecten van privatisering met betrekking tot het effect op de financiële middelen van de gemeente, het effect op de kwaliteit van de geprivatiseerde objecten, het effect op de verenigingen en overige effecten.

Financiële effecten voor de gemeente: Uit de notitie tennisbeleid blijkt dat de privatisering van de tennisparken tussen 1986 en 1989 de gemeente een verbetering van het gemeentelijk exploitatie-saldo heeft opgeleverd van f 112.000,--. Dit is de enige feitelijke constatering die de gemeente heeft gemaakt na de privatisering van een aantal objecten. In alle overige gevallen is noch vooraf, noch achteraf een effect vastgesteld. Na privatisering zou een vereniging volledig zelf verantwoordelijk moeten zijn voor de instandhouding van de accommodatie en eventuele uitbreiding daarvan. Toch is de gemeente in de loop der jaren een aantal malen financieel bijgesprongen, omdat de lasten voor de verenigingen onverantwoord stegen (de stijgende lasten hebben enerzijds betrekking op de kosten van rente en aflossing van de leningen die de verenigingen ten tijde van de privatisering zijn aangegaan. Anderzijds is er sprake van bijkomende eigenaarslasten). Daarnaast speelde het gegeven dat sprake is van teruglopende contributie-inkomsten. Er zijn signalen dat een aantal verenigingen, die accommodaties in eigendom hebben, problemen heeft met het onderhouden of uitbreiden van hun accommodaties. In een aantal gevallen zijn die knelpunten zo groot geworden dat, dat de gemeente financieel heeft moeten bijspringen om die knelpunten op te lossen. Met name voor groot onderhoud of uitbreiding van de accommodaties. Zonder die bijdragen zou een aantal verenigingen naar verwachting de ontstane knelpunten onvoldoende of niet hebben kunnen oplossen.

Effecten op de kwaliteit van de accommodaties: Uit het onderzoek van de commissie is op te maken dat de onderhoudsstaat van de geprivatiseerde gebouwen een continu punt van zorg is. Veel werkzaamheden moeten worden uitgevoerd door vrijwilligers. Daarmee is tevens een risico van privatiseren aan verenigingen benoemd: zolang er voldoende en gekwalificeerde vrijwilligers rondlopen, is het onderhouden van een accommodatie vaak niet zo'n punt. Ten tijde van de privatiseringen wisten de verenigingen vaak nog voldoende mensen op de been te brengen. Het in goede staat houden van de gebouwen wordt steeds moeilijker: de vrijwilligersteams raken uitgedund en vergrijsd. Met name de kosten voor het groot onderhoud bedreigen de verenigingen. Er is dus sprake van een groot afbreukrisico. De verenigingen hebben verder ook veel eigen middelen moeten inzetten waardoor zij hebben moeten interen op hun reserves.

Effecten voor de verenigingen: De nadelige financiële gevolgen van het accommodatiebeheer hebben mede tot gevolg dat andere activiteiten van de vereniging nadeel ondervinden. De reguliere activiteiten gaan gewoon door, de extra's (aanvullende activiteiten, hogere ambitieniveaus) leiden er in zekere mate onder. De eigen verantwoordelijkheid betekent een enorme aanslag op de zelfwerkzaamheid. Toenemende wetgeving en trends als individualisering en consumentisme versterken dat. Daarbij komt dat veel werk op dezelfde schouders neerkomt. Tot dusverre heeft dat niet tot problemen geleid, maar de verwachtingen voor de toekomst zijn bij de meeste clubs zorgelijk. Organisatieproblemen, omvang en financiële knelpunten liggen al met al aan de basis van de meeste problemen.

Overige effecten: De gevolgen van privatisering zijn niet alleen aan te tonen met financiële effecten, fysieke knelpunten en organisatorische zorgen. Met de privatisering heeft de gemeente Helmond in ieder geval deels haar verantwoordelijkheid teruggetrokken. Zolang het met de verenigingen en de accommodaties goed gaat, is dat geen enkel probleem. Zodra de verenigingen knelpunten ervaren of als de gemeente bepaalde ontwikkelingen wil inzetten, kan dat wel op problemen stuiten.

Privatisering zwembad: In 1989 is zwembad De Wissen geprivatiseerd met als doel het bezuinigen op de gemeentelijke exploitatieverplichtingen. Sterker nog: de gemeente wilde de exploitatielasten van het zwembad volledig uit de gemeentebegroting houden. Het complex werd verkocht aan een projectontwikkelaar, met daarbij een realiseringsverplichting met betrekking tot een peuterbassin op het buitenterrein. In 1992 gaf de projectontwikkelaar aan dat de exploitatie verliesgevend verliep. De exploitant/projectontwikkelaar kon niet aan de verplichting tegemoet komen om een peuterbassin te realiseren. In 1993 werd daarop een continueringsovereenkomst vastgesteld, waarbij de gemeente vasthield aan de gemaakte afspraken. De combinatie stopte de samenwerking, Westerlo Projectmanagement ging alleen verder. Indirect was er toch sprake van exploitatiesubsidiëring, terwijl aanvankelijk de exploitatielasten buiten de begroting moesten worden gehouden. In 1996 geeft de exploitant aan te willen stoppen met exploitatie. Het tekort was opgelopen tot fl. 510.000. Ruimte voor investeringen was er niet, het onderhoudsniveau was nog goed, met uitzondering van de buitenvoorzieningen. Uiteindelijk heeft de gemeente per 1 maart 1997 het eigendom teruggekocht. Het achterstallig onderhoud werd weggewerkt en het complex opgefrist en heringericht. Ondertussen werden plannen gemaakt voor renovatie van het zwembad om het bad aantrekkelijker te maken en meer bezoekers te trekken. In 2000 waren de renovatie en beperkte uitbreiding gereed. Daarna werd het bad opnieuw geprivatiseerd en nam Laco BV de exploitatie over. Er werd een huur- en exploitatieovereenkomst gesloten voor de duur van 20 jaar. De gemeente betaalt een jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 241.057,29 (2007, excl. btw, jaarlijks te indexeren) aan de BV.

De rekenkamercommissie concludeerde met betrekking tot het zwembad dat het aanvankelijke doel van de gemeente, de zwembadexploitatie volledig van de begroting, niet gehaald is en dat bleek ook niet realistisch. *Er is volgens de commissie in Nederland vrijwel geen publieke zwemvoorziening die zonder gemeentelijke bijdrage kan bestaan, laat staan winstgevend is.* De gemeente keerde dan ook op haar schreden terug. Verenigingen kregen een subsidie op de huur van het zwembad. Maatschappelijke functies konden zo in stand worden gehouden. Maar het zwembad dreigde zowel organisatorische als functioneel in verval te raken.

De rekenkamercommissie concludeerde dat de gemeente vroeg of laat toch te maken krijgt met de kosten van op papier volledig geprivatiseerde accommodaties en – vanuit de situatie dat al privatisering had plaats gevonden - oordeelde de commissie dat nadere afspraken nodig zijn over hoe de gemeente in de toekomst om zal moeten gaan met de geprivatiseerde accommodaties. Aanbevolen wordt toekomstgericht te investeren in geprivatiseerde accommodaties. De roep om gemeentelijke interventie vanuit de verenigingen is groot. Simpel gezegd vinden de verenigingen dat de gemeente meer geld moet besteden aan geprivatiseerde accommodaties.

Bijlage 4: Column Litjens: "Moet de Berkel inspelen op de veranderende markt?"

Het idee van de CDA-fractie in de gemeenteraad om te onderzoeken of privatisering mogelijk is, komt niet uit de lucht vallen. Al eerder – in 2009 – schreef wethouder Litjens de onderstaande column (InHorst.nl, 3-9-'09) in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen.

Ouders met kinderen hebben het over het algemeen erg druk. Ze werken vaak met z'n tweeën, kinderen vragen veel zorg en aandacht, kinderen zitten vaak bij allerlei verenigingen etc. Ouders kiezen hier bewust voor. Als vader van een gezin met jonge kinderen bemerk ik het voorgaande in de praktijk. Als vader vallen me wel zaken op waar we als politiek iets mee zouden kunnen doen. Deze eigen ervaringen zijn voor mij als CDA-lijsttrekker een reden om vragen te stellen en een discussie te starten. Ouders zijn vaak jaren bezig om er voor te zorgen dat kinderen de juiste zwemdiploma's krijgen. Goede zaak dat ouders zelf die verantwoording nemen. Tot op heden zag je dat in Horst m.n. zwembad de Berkel deze rol vervulde. De laatste tijd zie ik ook dat er particulieren inspreken op het zwembad onderwijs. Wij zelf zijn daar ook naar toe gegaan.

De redenen die daar aan ten grondslag lagen zijn divers te weten: Zwembadwater bevat minder chloor, voor ons van belang omdat de kinderen buisjes hebben; Kleinere groepen; Kinderen gaan gelijk in het diepe water; Korte vakantie, waardoor het zwemmen korter stil ligt en waardoor je na de vakantie minder hoeft in te halen; Als ouders zit je aan het zwembad waardoor je goed je kinderen kunt volgen (ouders vinden dat over het algemeen prettig); Waar wij zitten kunnen we (eventueel samen met andere kinderen) tijdens de zwemles ook gebruik maken van het bad. Hier wordt bewust voor gekozen. Het leidt tot meer rumoer maar daardoor wennen de kinderen er aan om in die omstandigheden te zwemmen. Sluit namelijk beter aan bij de praktijk van alledag; Ook kinderen die jonger zijn dan 5 jaar kunnen starten met zwemmen mits zij daar pedagogisch voor klaar zijn. Aan de andere kant zijn de kosten iets hoger dan het reguliere aanbod bij het zwembad de Berkel. Wat wij nu in de praktijk zien is dat onze oudste sneller vooruitgaat en sneller zijn diploma's behaalt. Aan de andere kant is de kwaliteit voor de ouder van het zwembad bezoek veel hoger. Je ziet dat er bij deze particuliere initiatieven a.g.v. het voorgaande veel vraag ontstaat.

De vraag die nu bij mij opkomt is of het dienstverleningsconcept van ons zwembad niet op de schop moet. De markt verandert en ook een gemeentelijk zwembad zou hier met vernieuwde dienstverlening op in moeten spelen. Er is behoefte aan. Hierbij moet niet voorbij gegaan worden aan degenen die hier niet extra voor kunnen betalen. Als CDA-lijsttrekker pleit ik er dan ook voor om in de nieuwe periode op een nieuwe en verfrissende manier het dienstverleningsconcept van het gemeentelijke zwembad onder de loep te nemen. Daarbij dient ook de volgende vraag aan de orde te komen: "Behoort het exploiteren tot de kerntaken van de gemeente of moeten we dit aan de markt overlaten?" Ook deze discussie heeft twee kanten. Enerzijds schat ik in dat de markt beter in staat is om een marktgericht dienstverleningsconcept te ontwikkelen en beheren. Anderzijds je kunt het e.a. zelf reguleren, zorgen voor een zo eerlijk mogelijke openstelling en je kunt de tarieven beïnvloeden. Het tempo en niveau van de zwemlessen is een zaak van onderhandelen. Privatisering is leuk voor de begroting (als je de zaak financieel gunstig over kunt doen, tenminste) maar verkleint de beïnvloedbaarheid van de activiteiten die er plaats vinden. Ook zouden de kosten voor de burger achteraf wel eens tegen kunnen vallen. Echter het is wel goed om als politiek hier eens over door te denken. Belangrijk is en datgene moet ook overeind blijven is dat zwemmen eenvoudig toegankelijk is zodat onze jeugd zijn diploma's behalen. Ook voor die doelgroepen die het niet zo breed hebben.

Dus kostenstijging kan niet voor een dergelijk doelgroep en daarbij dient het ook niet zo te zijn dat deze groep qua dienstverlening (denk hierbij ook aan de zwemtijden) er op achteruit gaat t.o.v. andere groepen. Het doel van deze opinie is om het debat aan te gaan zonder direct te zeggen zo en zo moet het worden.